

στῆς ἀφταστης ἐκείνης σχισμῆς τὸ σκοτάδι νὰ κρύψετε τὸ σπαθόφτερο κορμὶ σας, τὸ κουρασμένο σας κορμὶ....

Σπέντες 1906.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΚΥΖΙΚΟ

Τοῦ φίλου μου 'Αλέκου Νιάνια

«'Ελα, 'Αλέκο, γιὰ λίγες μέρες τουλάχιστο στὸ ὁμορφο τὸ χωριὸ μας νὰ γλυτώσης καὶ σύ, καημένη, λιγάκι ἀπ' τὴ μούχλα πού εἰμασταν θαμμένοι μέσα τόσον καιρὸ ἐκεῖ δὲ στὴ Μαύρη Θάλασσα, ἔλα νὰ φάμε μαζί τὴν ἀμβροσία τοῦ τόπου μας, τὴν κολιοσαλάτα, καὶ μαζί νὰ πιούμε τὸ νέκταρ τὸ Κυζικηνό, τὸ μαῦρο, νὰ νοιώσης μιὰ φορὰ πὺς ζεῖς καὶ νὰ αἰστανθῇς ἀκόμα τὸν ἑαυτὸ σου σὰν ἓνα ἄν' ὄχι ἀπ' τοὺς ἀθανάτους 'Ολύμπιους μὰ ἀπὸ τοὺς εὐτυχισμένους Παρολύμπιους θνητοὺς ἐδῶ, ὅπου τῆς Προύσας ὁ 'Ολύμπος ἐγγὺς τυγχάνει ὄν....»

Μ' αὐτὰ καὶ μὲ τέτοια γλυκόλογα μὲ προσκαλοῦσε τὸ περασμένο καλοκαίρι ἀπ' τὴν Πόλιν στὴν Μηχανιώνα ὁ φίλος μου Νιάνιας. Τὴ θερμὴ καὶ εὐγενικὰ πρόσκλησή του δὲν μπορούσα νὰ μὴ τὴ δεχθῶ. Στὴ Χάλκην εἰμωνα τίς τελευταῖες κείνες μέρες καὶ ἀπὸ τὸ πευκοφυτεμένο νησί σερίανιζα τὸ γιαλιστερό καθρέφτη τῆς Προποντίδας καὶ τὴ ταξιδεύτρα Μοῦσα μοῦσφελνε τὸ πιὸ μαγικότατο τραγοῦδι καὶ φτερούγιζε ὁ νοῦς μου στὶς γελαστές, ὅπως λέγαν, ἀκρογιαλιές τῆς Κύζικος πού μόνο ἀπὸ τὸν χάρτη τίς ἤξερ' ἀκόμα ὡς τότε.

Μιὰ βραδιά τοῦ Αὐγούστου λοιπὸν μπαίνω ἀπ' τὴ Προκυμαία τοῦ Γαλατὰ σ' ἓνα 'πὸ τὰ βαποράκια πού ταξιδεύουνε στὸ Μαρμαρᾶ καὶ σὲ λίγο ἀφίνομε πῖσου τὰ μεγαλόπρεπα, τὰ φανταχτερὰ φῶτα τῆς Πρωτεύουσας πού ἀπλώνουνταν, καθεστίζομενα στὰ θαλασσένια πλάτια, σὲ κάμποσιν ἀπὸ τὸ κέντρο ἀπόστασιν. Μάτι δὲ σράληξα ὅλον τὸν καιρὸ μὲ τίς πολυποίκιλες ἐντύψεις τῆς κοσμοπόλης πού ἄδικα πάσκιζα νὰ ξετινάξω ἀπὸ τὸ μυαλό μου. 'Ο,τι τέλος τ' ἀλαργινὰ χλωμά καὶ τριανταφυλλένια φῶτα χαθῆκαν ὁλότελα καὶ ἔστριψα τὴ ματιά μου στ' ἀστέρια πού σιγαλόφεγγαν στ' οὐρανοῦ τὸν καθάριο θόλο. Φέγγανε ὅλα κοπαδιστὰ—γιατὶ δὲν εἴταν ἡ νύχτα φεγγαρόφωτη—καὶ κοίταζα πᾶ ξένοιαστα μέσ' στ' ἄγρυπνα κείνα ἀσημένια τοῦ ἄπειρου μάτια. Σὲ ρέμβη ὁλόγλυκη δίχως σκέψες βυθίζομουν καὶ μέσ' στὴ ρέμβη μου λές καὶ στριφογύριζε τρεμάμενη σὰ φάσμα ὁλοζώντανον μονάχα ἡ λαχτάρα τοῦ ὁμορφου χωριοῦ πού θάβλεπα τὸ ταχυνό. Νά, τώρα περνοῦμε τῆς Μηχανιώνας τὸν κάδο καὶ μπαίνομε στὸν κόρφο, ἄκουσα ἄξαφνα νὰ λείει κάποιος ἀπὸ τοὺς ναῦτες. Στὰ χωριά ὡς τόσο δὲν ἔχουνε τίς νύχτες φῶτα καὶ ἔτσι δὲν μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω μῆτε τὴν τοποθεσίαν.

Φτάσαμε ὅμως σὲ λίγο στῆς Πέραμος τὸ λιμάνι, ὅπου πρῶτ' ἀγκυροβολοῦνε τὰ βαπορία. Χλωμά χλωμά τρεμοσβύνουν τώρα στὸν οὐρανὸ τῆς νύχτας τὰ λιχνάρια, ἓνα γλυκὸ μελτέμι ξαμολᾷ τὰ πλαγινὰ βουνὰ καὶ ἀρχινᾷ νὰ θαμποχαράζῃ ἡ αὐγούλα καὶ τὸ φέγγος τῆς τὸ ροδακινὶ νὰ χρωματίζει σιγὰ σιγὰ καὶ μὲ λιπόψυχη ἀκόμη χρωματίζα τὰ νερά τοῦ κόρφου. Βγῆκα γιὰ μιὰ στιγμή στὴ στεριά καὶ πῆρα τὸ τσάι σ' ἓνα 'πὸ τὰ παραθαλάσσια καφενεῖα.

Σιγαλιὰ ὁλοτρόγυρα. Μῆτε τίς πρῶτες τοῦ χρυσῆς ἀχτιδοῦλες δὲν ἔστειλε ἀκόμα ὁ ἥλιος στὴ γῆς καὶ πηδοῦμε στὴ βάρκα γιὰ τὴ Μηχανιώνα.

'Οτι περάσαμε τὸν κάδο φάνηκε τὸ χωριὸ καὶ ἔλαμψε μὲ μιὰς ὁ ἥλιος. Ἐλάμψε καὶ τὸ περιγιάλι. καὶ κάπου κάπου γυάλιζαν χρυσομένα στὸ φῶς τὰ τζάμια καὶ ὅλη του τὴν ὁμορφάδα ξετύλιγε τὸ λευκὸ χωριουδάκι ἀπ' τὴν κορφή τῆς ραχοῦλας πού πάνου εἶναι ριγμένο ἴσαμε τὸ ἀκρογιάλι ὅπου σιγὰ σιγὰ κατέβαινε. Μὰ ποῖονε βλέπω καὶ τρέχει καὶ πάνου στὸ στενόμακρο μῶλο; Τὸ φιλικὸ χέρι ἀπλώθηκε, μὲ καλοδέχτηκε στὸ γιάλο καὶ σὲ λίγο εἴμασταν τοῦ φίλου μου τὸ σπίτι.

Οἱ πρῶτες γνωριμίες ὕστερ' ἀπὸ τίς σύστασες τοῦ σπιτιοῦ εἴτανε τὰ ὠραῖα βιβλία πού μὲ ξεχωριστὸ γούστο διαλεγμένα στόλιζαν τὴ μικρὴ του βιβλιοθήκη. Ρομάντζα τοῦ Ψυχάρη, ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Παλαμά, μετάφρασες τοῦ Πάλλη, δηγήματα τοῦ Ἑφταλιώτη καὶ τοῦ Καρκαβίτσα, τοῦ Φωτιάδη τὸ κλασικὸ πιά ἔργο, τοῦ Νουμά τόμοι κομποδεμένοι καὶ ἄλλα ἀριστουργήματα τῆς νέας λογογραφίας μας, μὲ πολλὰ καλαίσθητα ἀραδιασμένα ἐκεῖ κοντὰ κοντὰ φαίνονταν σὰ ν' ἀντάλλαζαν στὴ σκοτεινὴ κείνη γωνίτσα τὸ γόνιμο φιλὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἀναγέννησης.

Μὰ μῆτε τὸ χωριὸ δὲ γνώρισα ἀκόμα καλὰ καλὰ, μῆτε μιὰ ματιά δὲν πρόφταξα νὰ ρίξω στὰ ὁμορφα βιβλία καὶ ἔπρεπε νὰ κάνουμε ἐκδρομὴ—νὰ ξακολουθήσω μ' ἄλλα λόγια ἐγὼ τὴν ἐκδρομὴ μου—ἴσαμε τὴν Ἀρτάκη στὸν ἄλλο ἀπὸ τοὺς δύο κόρφους τῆς Κύζικος μὲ μερικὸς φίλους τοῦ φίλου μου πού μου τοὺς σύστησε κατόπι καὶ πού εἴταν ἀποβραδὶς ἐτοιμασμένοι γιὰ τὴν ἐκδρομὴ.

★

Καθελικέσαμε τὸ λοιπὸν τ' ἄλογα καὶ ὅξω ἀπ' τὸ χωριὸ. Τ' ἄτια μας περήφανα χλιμιντρίζοντας περνοῦσαν τίς στενὲς ροῦγες τοῦ χωριοῦ καὶ—δόξα νάχη ὁ Θεός—λίγη ζωὴ ξεπρόβαλε τελοσπάντων. Κάτι φεγγαροπρόσωπες χωριατοπούλες μὲ μπόδι κυπαρισίνιο καὶ μὲ λυγρὴ καὶ ὀρθόστητη κορμοστασιά ξεπόρτιζαν στὶς ροῦγες καὶ σερίανιζαν μὲ παιδικατικὴ ἀφέλεια τοὺς καθαλάρηδες πού θάρρευσεν καὶ ἐφευγαν στὰ ξένα. Μὰ γλήγορα πολὺ γλήγορ' ἀνεβήκαμε τὴ ραχοῦλα. Πέρασαμε ὕστερ' ἀνάμεσα ἀπὸ τῆς Πέραμος τ' ἀμπέλια καὶ πάνου ἀπὸ λόφους καὶ λαγκαθὰ κατεβήκαμε στὴν ἀκροθαλασσίαν. Στὴν ἀντικρυνὴ παραλία τοῦ κόρφου εἶδαμε τὴν Πάναρμον. Λαφριά λαφριά φυσοῦσε τὸ ἀγέρακι ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα καὶ φαίνονταν σὰ νὰ γλυκογελοῦσαν καὶ οἱ δύο τοῦ κόρφου ὄχτοι. Ζαφειρένιος εἴταν ὁ οὐρανός, διάφανη εἴταν ἡ θάλασσα καὶ κάπου κάπου κατεβαίνοντας ἀπὸ τ' ἄλογα περπατούσαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ βλέπαμε πὺς γαλάζωναν τὰ ψάρια μέσα στὸ νερό. Κ' ἔτσι τραβήξαμεν ὁλοῖσα στὸν ἱσμὸ πού χωρίζει τοὺς δύο κόρφους τοῦ χερσονησιοῦ καὶ τὸ ἐνώνει μὲ τὴν ἀντικρυνὴ στεργιά (τὴ Μυσία).

Σίμωνε τὸ μεσημέρι καὶ μόλις φτάσαμε καί. Ἀπὸ δὺ κοντὰ ἀρχινοῦν καὶ ἀπλώνονται τ' ἀμπέγια τῆς Ἀρτάκης μὲ τίς συκομωριές καὶ τὰ λιόδεντρα, φυτεμένα σὲ πυκνὲς ἀράδες ἀνάμεσα στὰ κλήματα μὲ τὰ χρυσὰ τσαμπιά. Ἡ μεσημεριὰτικὴ κάψα μᾶς καψαλίζει τώρα, ἀνεβάζει ἡ γῆς θολοὺρες σταχτερὲς σὰν καταχνιὰς καὶ εἶναι ξεραμένα τὰ χεῖλια μας ἀπ' τὸ λιόπυρ. Κάτω ἀπ' τὰ λιγροστὰ δέντρα ὅξω ἀπ' τ' ἀμπέλια μурμουρίζει ἀκόμα μὲ θλιβερό παράπονον ἡ ἰσχνή, ἥσυχη ρεματιά.

— Ἀντίκρυ 'ναὶ τὰ ρεῖπια τῆς ἀρχαίας Κύζικος, λείει κάποιος ἀπ' τοὺς φίλους.

— Νὰ κατεβῶμε νὰ δροσίσουμε πρῶτα τὰ χεῖλη μας καὶ ὕστερα βλέπομε τὰ ρεῖπια, ἀπολογιέται ἄλλος.

Κ' ἔτσι κατεβήκαμε καὶ δέσαμε τ' ἄλογα στὰ δέντρα.

★

Τάντικρυνὰ χαλάσματα.

Πολὺ παλιὰ εἶναι ἡ ἱστορία τους. Τραβάει πῶ πῖσου ἀπὸ τὴν Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία καὶ ἀρχίζει μ' ἓναν ὠραῖο, μὰ πολὺ πολὺ συγκινητικὸ μῦθο. Τὸ χερσονῆσι τῆς Κύζικος εἴταν νησί στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, καθὼς λείει ὁ Ἀγγλὸς περιηγητὴς Edgar James Banks. Στὸ νησί αὐτὸ βασίλευε μιὰ φορὰ ὁ Κύζικος, ὁ ἴδιος ὅπου ἔχτισε τὴν ἀρχαία πόλιν καὶ τῆς ἔδωκε τὸ ὄνομά του. Ὁ Ἰάσωνας στὴν ἐκστρατεία του γιὰ τὸ Χρυσόμαλλο Δέρασ πέρασε καὶ ἀπ' τὴν Κύζικον, ὅπου ὁ βασιλεὺς τότε φέλεψε μ' ὅλους τοὺς συντρόφους του. Οἱ ἀργοναῦτες ἐτοιμάζονταν νὰ φύγουν, μὰ τοὺς πλάκωσε ἡ νύχτα—μιὰ νύχτα ὁλότελ' ἄφεγγη, μαύρη σὰν πῖσσα—καὶ ζήτησαν νὰ βγοῦν ξανά στὸ νησί. Οἱ Κυζικηνοὶ τοὺς πῆραν γιὰ ὀχτροὺς ἐστὶ σκοτάδι καὶ ὁ Ἡρακλῆς φώναζε στὴ συμπλοκὴ τὸν Κύζικο. Τὸ πρῶτ' οἱ Κυζικηνοὶ καταλάβανε τὸ λάθος τους καὶ πῆραν τοὺς Ἀργοναῦτες στὴν πόλιν νὰ λάβουνε μέρος στὸ πένθος τους. Τὰ δάκρυα ὅπου ἔχυνε τότες ἡ χήρα βασίλισσα Κλείτη εἴταν τόσο πολλὰ, ὅπου ἀπ' τὸ χῶμα πού ρούφηξε πῆδησε ἀργότερα ἓνα πηγάδι—αὐτὸ τὸ ἴδιο πού ἤπιαμε τελευταῖα ἀπ' τὸ νερό του—πού τὸ λέν ἀκόμα καὶ τώρα τῆς Κλείτης ἐδὲ Πηγάδι.

Τὸ χερσονῆσι τῆς Κύζικος εἴπαμε πὺς εἴτανε στὴν ἀρχὴ νησί. Λεγότανε καὶ Ἀρχτόνησος. Ἡ πόλιν χτίστηκε, κατὰ πὺς θέλει ὁ Edgar Banks, στὰ 675 π. Χ. ἀπ' τοὺς Μιλήσιους, πού τὴν εἶχανε κέντρο τοῦ ἐμπορίου τους μὲ τὴ Μαύρη Θάλασσα. Ἀργότερα ἡ Κύζικον ἐγίνε σπουδαῖο ἐμπορικὸ κέντρο τοῦ παλιοῦ κόσμου, καὶ ἔπαιξε μεγάλον ὄλον στὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμον καὶ ἐναντία στοὺς Πέρσους. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῷ διαδόχῳ του ἐφύλαξε τὴν ἀνεξαρτησίαν της καὶ ὁ Μεγάλος Ἀλέξανδρος ὁ ἴδιος ἔνωσε τὸ νησί μὲ τὴν ἀντίπερα στεριά (τὴ Μυσία) καὶ ἔτσι γίνηκε τὸ χερσονῆσι. Στὰ 75 π. Χ. ὁ Μυθριδάτης ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν, μὰ ἄδικα τῶν ἀδίκωνε κόπιασε ὁ κακομοίρης. Ὁ Μεγάλος Κωνσταντῖνος, ἔπειτα τὴν ἔκανε πρῶτη πόλιν τοῦ Ἑλλησποντοῦ μὰ στὰ 433 π. Χ. τήνε ρῆμαξε ὁ σεισμός.

Κοντὰ στὴ θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλης βρίσκεται τώρα κάποιον ρωμαϊκὸ χωριουδάκι καὶ ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ λιόδεντρα καὶ τὰμπέλια ὑψόνονται τὰ χαλάσματα καὶ οἱ στῦλοι τῷ μεγάλῳ ναῷ καὶ ἀμφιθεάτρων. Ἄν καὶ δὲ γίνηκαν ἀκόμα συστηματικὲς ἀνασκαφὲς ὅμως βρέθηκαν ἀρχαεῖς ἐλληνικὲς ἐπιγραφές. Ὁ Ἀντερσον ἔβγαλε ἀπὸ ἓνα τοῖχος κάποιον μαρμαρένιον ἀγαλμα γυναικὸς πού εἶναι ἄξιο, κατὰ πὺς λείει ὁ Edgar, νὰ στολίσει ὁποιοδήποτε μουσεῖον. Μὰ τώρα καὶ κοντὰ βλέπομε νὰ καπνίζει κάποιον ἀσβεστοκαμίνι. Πῶς πραχτικὸς ὁ φτωχὸς βιοπαλαστής τ' ἔχρηστα γι' αὐτὸνε μάρμαρα κείνα μὲ τίς ἀρχαιολογικὲς τοὺς ἐπιγραφὰς τὰ μεταμορφώνει μιὰ χαρὰ σὲ χρῆσιμο ἐσθίεσι.

Μὰ ἄς ἀφήσουμε πᾶ τὰ ρημαδία καὶ τίς ἀνασκαφὲς μὲ τὴ μούχλα καὶ τὴ σαπίλα τους στοὺς ταφογδύτες καὶ ἄς τραβήξομε ἑμεῖς πάλιν μέσα στῆς

Φύσης τὴν ὠριότητα καὶ στὶς Πολιτεῖες, νὰ πᾶμε στὴς Μάγισσας τῆς Ζήτης τὴ γλυκαπαντοχή.

*

Καβαλικεύουμε λοιπὸν πάλι καὶ σκίζοντας τὰμ-
πέλια μὲ τὶς συνομορίες καὶ τὰ λιόδεντρα καὶ τὶς
φραγές μὲ τὰ μαυροκόκκινα τὰ βατόμουρα φτάνουμε
σὲ λίγο στὴν Ἀρτακη, τὴ σημερινὴ πρωτεύουσα πό-
λη τῆς Κυζίκου μὲ τοὺς 14000 κατοίκους. Ζαφει-
ρένικα κ' ἰδῶ ἡ θάλασσα καὶ χορταίνουμε τὴν ὀλο-
γάλανη ὁμορφάδα καὶ αὐτοῦ τοῦ κόρφου τῆς Κυζι-
κηνῆς θάλασσας. Στὴν Ἀρτακη βρήκαμε καὶ γνώ-
ριμους κ' ἐπισκεφτήκαμε κάμποσα μέρη τῆς πόλης.
Ἐδῶ γνωρίσαμε κ' ἓνα ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀτρόμητους
πρόμαχους τῆς Ἰδέας, τὸν κ. Μένιο Φιλήντα, τὸν
ποιητὴ καὶ συγγραφεὴ τῆς Γραμματικῆς τῆς Ρω-
μαϊκῆς Γλώσσας.

Τὸ βράδυ τραβήξαμε γιὰ τὴ μονὴ τῆς Φανερω-
μένης. Καλόγερος δὲν εἶμαι μῆτε μεσαιωνολόγος εἶ-
μαι γιὰ νὰ σὰς μιλήσω γιὰ μοναστήρια. Θὰ σὰς πῶ
μονάχα πὼς τὸ μοναστήρι αὐτὸ πρὶν ἀπὸ 4—5 χρό-
νια ὁ μακαρίτης ὁ ἅγιος Κυζίκου Κωνσταντῖνος θέ-
λησε νὰ τὸ κἀν σκολειὸ, μὰ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπὸ
τοὺς ἐπαρχιωτὲς τοῦ τότε κατὰτρεξαν καὶ πᾶσι ὁ
ἅγιος ὁ ἄνθρωπος μάρτυρας σὲ κείνη ἐκεῖ τὴν κατα-
δρομή.

Τὴν ἀκόλουθη μέρα ἀνεβήκαμε πάλιν στὸ λόφο
καὶ περνώντας βουνοκάμπα καὶ κλεισοῦρες σκεπα-
σμένα ὅλα μὲ χαμόδεντρα καὶ ἀγριοδάτανα καὶ σερια-
νίζοντας ἀπὸ ψηλὰ μὲ μοναδικὴ ἀπόλαυση ὅλην τὴν
Κυζικηνὴ θάλασσα μὲ τοὺς πανώριους, τοὺς ὀλογά-
λαζους κόρφους τῆς, κατεβήκαμε ἀνάμεσα πάλιν ἀπ'
τῆς Πέραμος τὰμπέλια στὴ Μηχανιώνα.

*

Κάμποσες μέρες κάθησα στὸ πιὸ ὁμορφο αὐτὸ
χωριὸ τῆς Κυζίκου καὶ ἔδεν ἔμαθα καλὰ τοὺς χω-
ριανούς καὶ τὰ διάφορα ἔθιμά τους, ὅμως χόρτασα,
νὰ σὰς πῶ τὴν ἀλήθειαν, μὲ τὸ παραπάνω ἀπ' τὴν
ἀμβροσία καὶ τὸ νέκταρ τὸ Κυζικηνό.

Ἄχ! τί ὁμορφο χωριὸ ἀληθινὰ! Εἶναι μέρα γι-
ορτῆς ἡ δεκάτη πέμτη τοῦ Αὐγούστου, ἡ τελευ-
ταία μέρα πού μένω στὸ χωριουδάκι. Καθούμαστε
τὸ δειλινὸ, ἓνα γλυκὸ, λιολουσμένο δειλινὸ, μὲ τοὺς
φίλους, τοὺς συντρόφους τῆς ἐκδρομῆς σ' ἓνα καφε-
νεῖο στὴν ἀκρογιαλιά. Φωνές καὶ τραγουδιὰ ἀχολο-
γοῦνε περίγυρα καὶ φύρουν οἱ λεβέντες τὶς κορασίδες
στὸ χορὸ. Ἀκμπεὶ κάτου ἡ θάλασσα καὶ μοιάζει σὰ
νὰ βγαίνει φωτιές. Ἀγνάντια κεῖ φαίνονται τῆς Βι-
θυνίας τὰ βαθυγάλαζα βουνά, ἰδῶ σιμὰ στὸ λόφο
δεξιὰ δυὸ μικροὶ ἀνεμόμυλοι προσμένουν μὲ τὰ πανινὰ
ἀπλωμένα στὰ φτερά τους τὸ ἑσπερινὸ ἀγεράκι, ἐνῶ
πέρα στὴ θάλασσα σὲ ἀπόσταση ὡς μιστῆς ὥρας βλέ-
πουμε τὰ ρημονήσια ὅπου τὶς βραδιὲς τραβᾶν καὶ
πᾶνε οἱ ψαράδες μὲ τὸ μούχρωμα, ὅταν ὁ ἥλιος βα-
σιλεύει, ἡ κατόπι μὲ τὸ νύχτιον ἔσκιο. Ὡ! τὰ ζου-
γραφιστὰ γλαυκόνησα πού τ'ἔπλασαν μιὰ φορὰ ὁ ἡ-
λιος κ' ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ. Ἄχ! καὶ ποῖονα
δὲν ἀποτραβᾶν κάποτε, τὶς νύχτες μάλιστα, τὰ ἐ-
ρημοτόπια, ὅπου πλανᾶται τοῦ μυστήριου ἡ θεοτή
καὶ ἀπλώνεται πέρα ὡς πέρα τῶν ὁνείρων ἡ γαλήνη
πού τὴ φωτίζει ἓνα θαμπὸ μονάχα καὶ τρέμουλο
φῶς, ὅπου λαμπυρίζει ἀπ' ἀλάργα σὴν πύρινο μάτι
μέσ' στὸ σκοτάδι; Ἐδράδασε πιά τώρα
καὶ ἀπαλοὶ ζέφυροι ἀρχίνασαν νὰ φυσοῦνε πάνω στὰ
νερά καὶ πάνω στὰ παιγνιδιάρικα κύματα χοροπη-
δᾶν οἱ βαρκοῦλες. Μέσα στὶς βαρκοῦλες νιές καὶ πα-
ληκάρια παίζουν βιολιά καὶ τραγουδοῦνε κ' οἱ λόγγοι

καὶ τὰ βουνὰ γύρω ἀντηχοῦνε ἀπ' τὶς παλληκαρί-
σιες φωνές.

Κι ἀκούγονται ἀκόμ' ἀπὸ μακριὰ οἱ ὀλόγλυκες
μελωδίες πού ξεψυχοῦνε σιγὰ σιγὰ πάνω στὰ κύ-
ματα κ' ἐγὼ μ' ἀνιστόρητη θλίψη καὶ ἀνείπωτη συ-
κίνηση γυρίζοντας πίσω στὸν κάθω χάνω ἀπ' τὰ
μάτια τὸν καλὸ μου φίλο καὶ τῶμορφο χωριουδάκι.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΜΑΡΗΟΥΤΖΟΓΛΟΥΣ

ΠΑΝΤΑ ΠΛΑΝΕΜΕΝΟ

Ἄκόμα καὶ τὴ νύχτα μὲ φτερά
σὲ βλέπω 'ς τόνετρό μου καὶ σιμώνεις,
ἀστέρι μου, μὲ κρᾶξεις τρυφερὰ
καὶ πάλι τὰ φτερά σου ξαναπλώνεις.

Ὀλόγλυκο χαμόγελο σκορπᾷς
καὶ, φτάσε με, πουλάκι μου, φωνάζεις
ἐκεῖ νὰ πᾶμε τῶρ' ὃ μ' ἀγαπᾷς
π' ὀλόχρυσο παράδεισο μου τάξεις.

Κ' ἐκεῖ μέσ' τὰ λουλούδια τὰ φιλιὰ,
ἀθάνατα πού θέλεις θά σου δώσω
δικό μου θά σὲ κάμω βασιλιά
γιὰ θρόνο τὰ φτερά μου θὰ σ' ἀπλώσω.

Ὀλόχαρην κατόπι σου πετῶ
μ' ἀπλώνεις τὰ χερᾶκια σου νὰ πιῶσω
μὰ πάντα πλανεμένο σταματῶ,
τὰ παίρνεις ὅαν ἀπλώνω νὰ τὰ φτάσω.

Πιετώντας ξενυχτᾶμε τὸ πουργὸ
τάστέρια, σὰ σιμώνουμε, μὲ ὀδύνεις,
σὲ χάνω καὶ τρομάζω καὶ ξυπνῶ
ὄχ! πάντα πλανεμένο θὰ μ' ἀφίνεις!

ΣΠ. ΡΙΓΓΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

Φίλε «Νουμᾶ».

Διάβασα τὸ ἄρθρο τοῦ φίλου μου κ. Θ. μὲ ὅλη
τὴν προσοχὴ καὶ ὅλο τὸ σῆμα. ὅπως διαβάζω πάντα
ὅ,τι γράφει. Δὲ συμφωνῶ σὲ πολλὰ μαζί του, μὰ δὲ
θὰν τὰ συζητήσω ὅλα. Ἐνα πρᾶμα ὅμως ἀνάγκη νὰ
μὴ μείνει ἀπολέμητο. Δηλαδή, ὁ Φραγκοῦλης δὲν
εἶναι καθόλου «κάπιος δικηγόρος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάν-
τρα», ὅπως τὸν περιγράφει ὁ κ. Θ. Ὁ Φραγκοῦλης
εἶναι ὁ ἡρωϊκὸς Φραγκοῦλης πού εἶχε τὸ θάρρος μὲ
κίντυνο τῆς ζωῆς του νὰ πει τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ
μερικὲς ἀλήθειες καὶ τῶν πολιτικῶν ὀλόγγοι νὰ τοὺς
φωνάζει δυνατὰ ἐκεῖνο πού εἶναι. δηλαδή ἀσυνείδητοι
ἀρχισυμμοριῆτες. Ἄν ἤθελε καὶ καλὰ νὰ μεταχειρι-
στεῖ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τὴν εἰρωνεία ὁ καλὸς μου φίλος,
ἔπρεπε νὰν τὴν ἐφαρμόσει στὸ Παλλάκο καὶ νὰν τὸν
πεῖ καὶ πῶς δικολάβου τῆς Ἀθήνας πού καταπάτησε τὰ
ἀστοκὰ δίκαια τοῦ πολίτη κρατώντας τὸ Φραγκοῦ-
λη ἀδίκαστο τόσους μῆνες φυλακὴ καὶ πού ἔφρισε ἀ-
τιμωρητους τοὺς δολοφόνους του. Μποροῦσε νὰν
τὸν πει κ' ἀρχιβούργου χωρὶς μεγάλο λάθος.

Πρόθυμος

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΟΙ ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΟΙ... ΚΑΜΠΟΥΡΗΔΕΣ

Φίλε «Νουμᾶ».

Μαθαίνοντας πὼς ἡ Κυβέλη ἔφυγε μὲ τὸν ἀγα-
πημένο της μείναμε καὶ μεῖς σὴν τὸ πολὺ κόσμο
γιὰ μιὰ στιγμὴ ἀέμβρονητοι. Βλέποντας κατόπι
τὸν ἄντρα της τὸ Μυρὰτ μὲ τὴ θλίψη καὶ τὴν
ἀπελπισιὰ ζουγραφισμένη στὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ
προσώπου του, τότε συμπονέσαμε στ' ἀληθινὰ μὲ
τὴν καρδιά μας. Μὰ μόλις ὕστερ' ἀπ' τὴν πρώτη
ἐντύπωση σκεφτήκαμε ψυχραῖμα τὸ πρᾶμα—ἐπει-
δὴ καὶ ξέραμε ὅλες, μὰ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῶν
σχέσεων τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Θεωδωρίδου—μὰς ἤρθε
ἡ σκέψη νὰ ζετᾶσουμε ποῖος ἀπ' ὅλους πού ἀνα-
κατεφτήκανε σὲ τοῦτη τὴν ἱστορίαν εἶχε τ' ἄδικο.
Γιατὶ ὁ κόσμος, ὁ κόσμος ὁ νοικοκύρης, δὲν παρα-
δέχεται οὔτε τίς καταλαβαίνει καλὰ καλὰ τίς
νιές, θεωρίες. Δηλαδή θέλω νὰ πῶ ὅτι ὁ πολὺς κό-
σμος ρίχνει τῶρ' ὁ ἄδικο καὶ κακολογεῖ ἀνεξέ-
ταστα τὴν Κυβέλη «διότι παρεβίωσε τὴν οἰκογε-
νειακὴν πίστιν καὶ δὲν ἐσκέφθη ἡ ἀθλία, οὔτε συζυ-
γον, οὔτε κοινωνίαν, οὔτε αὐτὰ τὰ τέκνα της», χω-
ρὶς νὰ ἐξετάξῃ πὼς καὶ ὕστερ' ἀπὸ ποιά περιστά-
τικα ἡ Κυβέλη ἀποφάσισε νὰ ἀφ.σ.ν. τὸν ἄντρα της
καὶ νὰ φύγῃ μὲ τὸ Θεωδωρίδου.

Ἄς ἐξετάσουμε τὸ ζήτημα ἀντικειμενικὰ. Ἐγὼ
ἔχω φιλικὲς σχέσεις μὲ ἓνα ἀντρόγενο, μπαινοβγαί-
νω στὸ σπίτι τους καὶ μὲ λογαριάζουνε καὶ ἀφοῖ
γιὰ φίλο τους. Ἀξάφνα μιὰ μέρα ἡ σύζυγος μου
λέει: «Κύριε Α. ἀγαπᾶω τὸ Β.». Ἐγὼ εἶμαι τίμιος
ἄνθρωπος, εἶμαι καὶ φίλος τ' ἀνδρός της, ξέρω πὼς
ἐδῶ καὶ πέντε μῆνες εἶχανε γίνει οἰκογενειακὲς σκη-
νὲς ἀπάνου στὴν ἰδίαν τὴν ὑπόθεσιν, ξέρω πολὺ καλὰ
πὼς ὁ ἔρωτας τοῦ Β. εἶναι πιά σχεδὸ περασμένος,
τότε ἐγὼ, ἄντρας μὲ κάπια συνείδηση καὶ μυαλὸ.
θὰν τῆς πῶ: «Κυρά μου, ἀφτὸς ὁ κύριος ξέρω πολὺ
καλὰ, γιατί τ'ἔχουμε πολλὰς φορὲς μιλημένα μαζί
του, πὼς δὲν αἰσθάνεται τίποτα πιά γιὰ σένα,
εἶχε μιὰ περιοδικὴ πιθυμία γιὰ σένα καὶ τώρα
μῆτε σὲ συλλογιέται. ὥστε κάτσε κεῖ πού κάθεσαι
καὶ ἀγάπα τὸν ἄντρα σου, πού ἀφτὸς λαχταρεῖ
γιὰ σένα», καὶ κελὸ κακοῦ θὰν τόλγῃ καὶ
στὸν ἄντρα της συμβουλεύοντάς τον νὰ μὴ δείξῃ
πὼς ξέρει τίποτα. Ὑστερ' ἀπ' ὅλα ἀφτὰ ἔχω τὴ
βεβαιότη ὅτι ἡ γυναῖκα ἀφτὴ σιγὰ-σιγὰ θὰ ξεχνοῦσε
τὸν ἄλλον. Πᾶει ἀφτό. Ἄν ὅμως εἴμουν ἓνας ἄν-
τρας πού δὲ διαφέρω ἀπὸ τὸ μακαρίτη καμποῦρη
τῆς Ὀμόνοιας παρὰ μόνον ἐπειδὴ φορᾶω κολᾶρο καὶ
μὲ λένε καὶ Κύριο, τότες θ'ἔκανα τ' ἀκόλουθα. Ἐξ-
τρεχα σὴν αἰσθηματικὸς γαλεῶτος νὰ πῶ στὸ Β.
πὼς ἡ τάδε γυναῖκα μου εἶπε πὼς σ' ἀγαπᾷ πὼς
τρελλαινέται γιὰ σένα καὶ θάλεγα καὶ φέμματα (ἀ-
φτὰ ἔχει τὸ ἐπάγγελμα) πὼς ἡ κυρία ἀφτὴ θέλει
νὰ σὲ δῇ. Ἀφτὸς θὰ μούλεγε μετὰ χαρᾶς, ἐγὼ θὰ-
τρεχα νάλεγα στὴν κυρία πὼς ὁ Β. θέλει νὰ τῆνε
δῇ, θὰ τοὺς ἐφτιαχνα ἓνα ραντεβού, θάτριβω τὰ
χέρια μου ἀπ' τὴ χαρὰ μου γιατί τὸ αἰσθηματικὸ
μου ἔπιμο ἐπάγγελμα πήγαινε καλὰ, καὶ σιγὰ-
σιγὰ θὰ καταφέρνα ὥστε ἀφτοὶ οἱ δύο τους νὰ τὸ...
σκάσουνε, κάνοντάς τους. — ἂ θέλετε μάλιστα—καὶ
τίς πλάτες.

Ἀφτὸ κοντολογὴς ἔγινε καὶ μὲ τὴν ὑπόθεσιν
τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ «Ἀστρου τῆς Ν. Σκηνῆς».

Τὸ λέμε καὶ τὸ ὑποστηρίζουμε μὲ γεγονότα.
Ὅτα πιά προχτές εἶδα τὸ Μυρὰτ περιτριφυρισμένον
ἀπὸ τὸ συρφετὸ ἀφτὸ τῶν Γαλεῶτων καὶ ἀκουγὰ
ἀπ' τὸ στόμα τους νὰ λένε πὼς «ὁ Μῆτσος εἶναι